

Konstitutionsutskottets yttrande

1981/82:3 y

över proposition 1979/80:176 om ändring i brottsbalken (spioneri m. m.)

Till justitieutskottet

Justitieutskottet har den 17 mars 1981 beslutat inhämta yttrande från konstitutionsutskottet över 19 kap. 13 § i det genom ovan angivna proposition framlagda förslaget till lag om ändring i brottsbalken. Bestämmelsen i fråga avser förbud mot tagande av utländskt understöd från främmande makt eller någon som handlar i dess intresse i syfte att bedriva sådan politisk propaganda i Sverige som rör grunderna för rikets statsskick eller något förhållande av betydelse för rikets säkerhet. En bestämmelse av liknande innebörd har funnits tidigare i brottsbalken men upphävdes genom beslut av riksdagen 1976.

I propositionen föreslås främst vissa ändringar i brottsbalkens bestämmelse om spioneri. Genom ändringarna utvidgas spioneribestämmelsens tillämpningsområde till att omfatta totalförsvaret i dess helhet. Vidare klargörs att bestämmelsen under vissa förhållanden är tillämplig även på s. k. politiskt spionage, liksom på industrispionage och annat ekonomiskt spionage.

I en följdmotion 1980/81:18 av Lisa Mattson m. fl. (s) yrkas, att riksdagen avslår förslaget till ändring av 19 kap. 13 § brottsbalken. I följdmotion 1980/81:19 av Lars Werner m. fl. (vpk) kritiserar utformningen av den nu ifrågavarande bestämmelsen.

Utskottet, som inte finner att det föreslagna stadgandet i 19 kap. 13 § brottsbalken skulle komma i konflikt med gällande grundlagar, ansluter sig till uppfattningen att en bestämmelse av denna innebörd skulle kunna få en viss förebyggande effekt. Man kan enligt utskottet förutsätta att bestämmelsen endast i sällsynta fall behöver komma i praktisk tillämpning. Utskottet vill tillägga att det bl. a. från tryckfrihetsrättslig synpunkt självfallet är av största vikt att spaning och förundersökning inte inleds mot t. ex. tidningar med mindre än att starka misstankar om brott föreligger.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionens förslag i den del som utskottet har att yttra sig över och avstyrker motionerna.

Stockholm den 23 september 1981

På konstitutionsutskottets vägnar
HILDING JOHANSSON

Närvarande: Bertil Fiskesjö* (c), Hilding Johansson (s), Anders Björck (m), Olle Svensson (s), Per Unckel (m), Yngve Nyquist (s), Sven-Erik Nordin (c), Wivi-Anne Cederqvist (s), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Daniel Tarschys (fp), Kerstin Nilsson (s), Britta Hammarbacken* (c), Sture Thun (s) och Eric Hägelmark* (fp).

* Ej närvarande vid justeringen.

Avvikande mening

av Hilding Johansson, Olle Svensson, Yngve Nyquist, Wivi-Anne Cederqvist, Kerstin Nilsson och Sture Thun (alla s):

Som bl. a. lagrådet påpekat under ärendets beredning kan betänkligheter anföras mot ett återinförande av straffbestämmelsen i fråga. Från konstitutionsutskottets utgångspunkter är det särskilt betänkligt med hänsyn till yttrandefriheten, informationsfriheten och föreningsfriheten att spaning och förundersökning inleds mot politiska organisationer, tidningar och tidskrifter samt mot kulturella och religiösa minoritetsgrupperingar med utländskt ursprung utan att brott kommer att kunna styrkas utom möjligen i något sällsynt undantagsfall. Bestämmelsen bör därför inte återinföras.